

Славутицький відділ культури

Міська централізована бібліотечна система

„Овіяний романтикою героїзму”

До 100-річчя від дня народження
Івана Багряного

Бібліографічний покажчик

Славутич

2006

Даний бібліографічний покажчик підготовлений відділом бібліотечно-бібліографічного обслуговування Загальноміського бібліотечно-інформаційного центру м. Славутича.

Видання присвячене відзначенню у 2006 році 100-річчя від дня народження Івана Багряного – поета, письменника, публіциста, політичного діяча, який своїми творами, прикладом свого страдницького життя надихає нас на боротьбу за вільну незалежну демократичну Україну.

Покажчик містить біографію, твори письменника, видання та статті про його життя і творчість, розробки уроків, позакласних заходів, сценаріїв.

Матеріал розміщений за розділами в алфавітному порядку.

Посібник розрахований на широке коло читачів.

Укладачі: Панова Л.І., Соловйова Л.О.,
Янченко О.О.

Комп'ютерний набір: Соловйова Л.О.

Відповідальна за випуск: Портная Н.В.

*“Ми є. Були. І будем ми.
Й Вітчизна наша з нами”.*

І. Багрянний

Біографія І. Багряного

У часи важкого відродження повертаються в Україну імена її славних синів, одним з яких був Іван Багрянний – поет, письменник, публіцист, політичний діяч.

Пересічному читачеві ім'я це майже невідоме, бо тоталітарна система робила все можливе й неможливе, щоб голос патріота не був почутий на Батьківщині. Так було до найближчих часів... і ось Постановою Кабінету Міністрів України Івану Багряному присуджується Державна премія ім. Т. Г. Шевченка 1992 року (посмертно) за романи «Сад Гетсиманський» і «Тигролови», вперше надруковані в 50-ті роки за кордоном.

То хто ж він такий – Іван Багрянний?

Іван Павлович Багрянний (Лозов'яга) народився 19 вересня 1906 року (за старим стилем) в м. Охтирка Сумської (колишньої Полтавської) області в сім'ї муляра Павла Петровича Лозов'яги. Мати майбутнього письменника Кривуша Євдокія Іванівна походила з заможного селянського роду з села Куземин біля Охтирки. В сім'ї, окрім Івана, виховувались також син Федір і дочка Єлизавета.

Шестирічним хлоп'ям почав своє навчання Іван Багрянний у церковно-приходській школі, потім закінчив в Охтирці вищу початкову школу і Краснопільську художньо-керамічну. В 1922 році починається період трудової діяльності і активного громадсько-політичного життя: він то завполіт цукроварні, то окружний політінспектор в Охтирській міліції, то вчитель малювання в колонії для безпритульних та сиріт. У 1925 році виходить з комсомолу. Щоб “збагатитись враженнями” (вислів І. Багряного) побував на Донбасі, в Криму, на Кубані. У 1925 році в Кам'янець-Подільській газеті “Червоний кордон”, працюючи в ній ілюстратором, надрукував свої перші вірші. В цьому ж році під першим псевдонімом (І. Полярний) видає в Охтирці невеличку збірку “Чорні силуети: П'ять оповідань”.

У 1926 році І. Багрянний вступає до Київського художнього інституту, який через матеріальну скруту та упереджене ставлення керівництва закінчити йому не вдалось. Навчаючись в КХІ, він виходить зі спілки «Плуг», вступає до організації МАРС і зближується з В. Підмогильним, Є. Плужником, Б. Антоненком-Давидовичем, Г. Косинкою, Т. Осьмачкою та іншими. В цей період І. Багрянний активно працює і друкується в журналах «Глобус», «Всесвіт», «Життя й революція», «Червоний шлях» та інших.

Після Жовтневої революції і громадянської війни прийшли часи відносного спокою і відбудови. І. Багрянний радіє відбудові, він її співучасник і її творець. А молодість і любов до рідної землі, хоч і важкувато часом йому живеться на ній, надихають на створення ліричних віршів-гімнів природі, людині і її праці (поезії «В місто», «Біля Дніпрових порогів», «Над Россю», «Дівчині», «Далечинь», «Люблю» та ін.).

Та молодий поет бачить і те, що сподівання людей на покращання життя поступово виявляються марними, що приходить нове, більш рафіноване гноблення більшості людей меншістю – учорашніми революціонерами-крикунами. Нав'язані в кривавій бійні Україні більшовизм і інтернаціоналізм виявились ні чим іншим, як новою формою її колонізації та імперського гноблення:

*“Та й не даром віками крутили нас,
Закрутили й в останню мить:
Гей, насунула міць неосилена.
У рейтузах на нас стремить...”*

(“Вандея”, 1929 р.)

Подібні мотиви і настрої – в «Монголії», «Тумані», «Каневі» та інших поезіях, написаних у цей період.

У 1929 році у видавництві «САМ» за свої власні гроші І. Багрянний видає віршовану поему «Ave Maria», яка невдози була заборонена цензурою і вилучена з книготоргівлі... А причина в тому, що у пролозі автор звертається до уявного друга: «Не іменуй мене поетом, друже мій, бо поети нині – це категорія злочинців..., бо слово поет стало визначати: – хамелеон, повія, спекулянт, ледар... Я хочу бути тільки людиною, яких так мало на світі... Я хочу бути тільки нею...». Ці слова – життєве кредо поета. І він його дотримувався. Попри всі негаразди життя він не схибив, не зламався і залишився людиною.

У 1930 році виходить віршований роман «Скелька», в якому поет показує антиукраїнську функцію російської церкви в Україні і силою поетичного слова вдихає в читача патріотизм, прищеплює любов до свого народу-трудівника і ненависть до його ворогів – поневолювачів, сіє зерна оптимізму і віри в майбутнє. Олекса Слісаренко, прочитавши «Скельку», назвав І. Багряного «Українським Пушкіним».

І. Багрянний ще встигне написати і видати збірку нарисів «Крокви над табором» про колгоспне будівництво в селах біля Охтирки, а 16 квітня 1932 року його буде заарештовано в Харкові. Він звинувачується... в проведенні контрреволюційної агітації... за допомогою його літературних творів, таких як поема «Ave Maria», історичний роман «Скелька», поеми «Гінь», «Вандея», «Гутенберг», соцсатира «Батіг»...

У відповідь на звинувачення І. Багрянний пише свідчення, в якому дає об'єктивну чесну і безкомпромісну характеристику умов, в яких відбулося формування його поглядів, робить глибокий аналіз своєї творчості і особливо тих творів, які вже без нього були визнані «контрреволюційними». 25 жовтня І. Багрянний був звільнений з-під варти і на три роки відправлений до спецпоселень Далекого Сходу.

Про період перебування І. Багряного на Далекому Сході в 1932-1937 роках сьогодні ще маємо мало відомостей... Охотське море... Тайга... Життя серед українців Зеленого Клину... Втеча на Україну і арешт у дорозі. Новий термін (3 роки) – тепер уже в таборі БАМТАБу.

Точних даних про час повернення І. Багряного із заслання немає, а 16 червня 1938 року – новий арешт і знову... Харків. Багряному пред'являється нове звинувачення, тепер уже як учаснику, чи навіть керівникові націоналістичної контрреволюційної організації. Потяглись довгі дні знущань. Допити... Допити... Допити... Акт про закінчення слідства 26 березня 1939 року з висунутими проти нього обвинуваченнями І. Багрянний не підписав. 1 квітня 1940 року було прийнято постанову, в якій відзначалося, що всі свідчення про контрреволюційну діяльність відносяться до 1928-1932 років, за що він уже був засуджений, а «...інших даних про антирадянську діяльність Багряного слідством не добуто». От і маєш! Майже два роки прозвучали (не те слово !), а «...інших даних» не добули. І ніякої відповідальності... А хворий, знесилений, але нескорений І. Багрянний повертається в Охтирку. Та хіба можна скорити людину, яка в камері смертників вірила:

“І ми не вмирем!

Нас не зітруть із рубрики! –

Ми оживем в страшнім вогні стихії.”

(«З камери смертників», 1939 р. Харків. Тюрма на Холодній Горі)

Під час окупації німцями Охтирки І. Багрянний працює і декоратором у місцевому театрі, і редактором газети «Голос Охтирщини». Деякий час перебуває в ополченні. Випадково уникає розстрілу. В 1943-1944 роках він в Галичині в лавах українських повстанців, які боролися з німецькими завойовниками. Тут Багрянний пише пісні, коломийки, готує листівки, бере участь у підготовці і організації УГВР – політичного центру українського підпілля. У надзвичайно тяжких умовах в гірському селищі Моршин,

за декілька тижнів він пише роман «Тигролови», який на літературному конкурсі 1944 року у Львові одержує першу премію. Написаний в цей же час роман «Люба» вважається загубленим. У скороченому вигляді роман «Тигролови» вперше був надрукований в журналі «Вечірня година» у тому ж 1944 році, а у повному обсязі, починаючи з 1946 року, витримав кілька видань. Цей роман видавався англійською мовою у Канаді, Америці, Англії.

По закінченні війни хворий І. Багрянний залишається в Європі, оселяється в Новому Ульмі (Німеччина) і включається в активну роботу української еміграції. В 1946 році він пише відомий памфлет «Чому я не хочу вертати до СРСР?». Памфлет був перекладений багатьма мовами і відіграв значну роль у вирішенні долі нашої політичної еміграції.

У 1946 році виходить збірка поезій «Золотий бумеранг. Рештки загубленого, конфіскованого та знищеного (1926-1946)». Назву збірці дала поема «Золотий бумеранг», написана у 1932 році в Харківській тюрмі, в камері самотнього ув'язнення. До збірки ввійшли речі, які раніше не друкувалися, особливо з книги «В поті чола», «Шахтар», «Годинник», «Маляр», «Швачка», «Ратай» та інші. Тут також вперше було надруковано поему «Гуляй-поле», в якій поет зображує жахливу картину людського буття на землі, спотвореній війнами. Водночас поема – і віра в те, що люди схаменуться, зрозуміють, біля якої прірви вони опинились. У передмові до збірки Б. Подоляк дає розгорнутий аналіз творчості І. Багряного і окреслює літературно-громадський образ поета, особливо наголошуючи на тому, що «...син муляра, він овіяв романтикою героїзму взагалі трудівника на землі». Збіркою «Золотий бумеранг» І. Багрянний підводить ризику своєї поетичної творчості.

У 1947-1948 роках він видає драматичну повість «Морітурі», повість-вертеп «Розгром» і сатиричну п'єсу «Генерал». Та справжньою подією в українському літературному житті став вихід у 1950 році роману І. Багряного «Сад Гетсиманський». Цей роман приніс черговий успіх і славу авторові. Рецензії на роман були здебільшого позитивні. Роман витримав кілька видань, був перекладений на німецьку, англійську і французьку мови.

У 1953 році виходить у світ «Огненне коло» – повість про трагедію під Бродами. Як зазначено автором у примітці, «ця книга являє собою частину з IV-го тому роману «Маруся Богуславка». А сама «Маруся Богуславка», як книга перша роману «Буйний вітер» побачила світ у 1957 році, хоч була написана в 1952-1956 роках. Ці два останні твори – частина задуманої автором епопеї «Буйний вітер» – про трагедію і героїку життя молодого покоління у передвоєнні і воєнні роки. Задум авторові повністю здійснити не вдалося, і твір, який би сполучив між собою «Марусю Богуславку» і «Огненне коло», написаний не був. Причин тому було багато: і хвороба з частим перебуванням у лікарні, і робота над «неплановими» творами. Одним з таких творів стала повість «Антон Біда – Герой труда» (1956 р.). Ця віршована повість-сатира – гнівний протест І. Багряного на дії так званого берлінського «Комітету за повернення на батьківщину», відповідь на поему Ігоря Муратова «Антон Біда». На творіння сталінського лауреата, цей фальсифікат правди, який замазував і скреслював факт існування багатотисячної, високоідейної, активної в боротьбі проти Червоного Кремля еміграції з СРСР І. Багрянний відповідає правдивою повістю про цих вимушених емігрантів, вірить в світлий завтрашній день, в повернення отих страдників на Батьківщину:

*“Ми прийдемо з усіх світів
Із всіх розпуть Росії, –
На втіху й щастя матерів!
Для ворогів же ...
В тій порі
Для них засяє Бог вгорі
І меч біля Софії”.*

З першого і до останнього дня свого перебування в еміграції І. Багряний був вимушений займатись політичною діяльністю... Він з енергією і запалом зі своїми друзями-однодумцями організує Українську Револьюційно-Демократичну Партію (УРДП), у якій згуртовує найкращі свідомі і віддані українській справі сили людей зі східних і центральних областей України. Від Другого Надзвичайного з'їзду УРДП (травень 1948 р.) і до останніх днів життя І. Багряний – її незмінний Генеральний секретар. У цей період І. Багряним підготовлені та виголошені на з'їздах і пленумах доповіді з теоретичних, організаційних та інших питань поточного життя партії, написано багато статей, звернень, памфлетів – за різними оцінками – більше двохсот, що друкувались переважно в «Українських вістях» – газеті, яку він започаткував і довгий час редагував у Новому Ульмі в Німеччині та журналі «Наші позиції» – орган ЦК УРДП. Іван Багряний обстоював тезу, що кадри української національної революції та відновлення української незалежної державності перебувають тільки в Україні, навіть в КП(б)У і в комсомолі. І життя відповіло ствердно на такі передбачення Багряного.

У 1952-1963 роках він був головою Української Національної Ради та віце-президентом УНР в екзилі. А якщо врахувати і те, що останні 15 років він був хворий на сухоти, а потім ще й на цукровий діабет, то стає зрозумілим, чому не було здійснено багато творчих задумів...

До останнього дня життя, до останнього подиху змагався І. Багряний за злагоду між людьми, за право кожного народу жити вільно і спокійно.

Помер І. Багряний 25 серпня 1963 року і похований в Новому Ульмі. Згідно з його заповітом на надгробній плиті виکارбовані слова з «Золотого бумерангу»:

“Ми є. Були. І будем ми.

Й Вітчизна наша з нами”.

Високе почуття гідності, віри в щасливе майбутнє на нашій «і своїй землі» залишив своїм нащадкам І. Багряний – поет, письменник, публіцист і політичний діяч. А одним словом – Людина. Так. Людина з великої літери. Він хотів бути Людиною, був і залишався нею. Він все життя змагався за людину, виявляючи в найскладніших ситуаціях особливу витримку, мужність і навіть геройство. І всі його позитивні герої в негативній дійсності – і Андрій Чумак, і Максим Колот, і Григорій Многогрішний та інші – це втілення в літературних образах найкращих рис живих сучасників І. Багряного та його самого, яких не позбавили гідності і віри в добро жорстокості реального життя.

Після смерті І. Багряного, в 1965 році, вийшов друком його роман «Людина біжить над прірвою» – про трагедію затягнутих у вир світової війни людей і про мужність героя в межовій ситуації. І як головний герой роману Максим Колот, так і Україна через випробування і страждання з неймовірними труднощами прямує до своєї мети. Знесилений і напівживий Максим все-таки дійшов – ні, добіг! – до рідної хати. Віра і мужність перемогли! А ми – Україна – ще біжимо... Тож згуртуємося, сконсолідуємося, відкинемо суперечки і чвари, повіримо в себе, тоді до рідної домівки (до мети!) ми дістанемось обов'язково і щонайшвидше. Адже тільки в своїй хаті, як писав наш пророк Тарас Шевченко, «своя правда, і сила, і воля».

І. Багряний своїми творами, прикладом свого страдницького життя надихає нас на боротьбу за вільну незалежну демократичну Україну.

Твори І. Багряного

- Багряний І.** Автобіографія //Слово і час. – 1997. - № 2. – С. 6-9.
- Багряний І.** Огненне коло: Повість. – К.: Варта, 1992. –128 с.
- Багряний І.** Огненне коло (Уривки) // Укр. література: Хрестоматія для 11 кл. серед. навч. закладів / Упоряд. Мовчан Р.В., Ковалів Ю.І. - Київ;Ірпінь: ВТФ "Перун", 1999. - С. 406-426.
- Багряний І.** Поезії //Атом серця: Укр. поезія першої половини ХХ ст.: Для старш. шк. віку. – К.: Веселка, 1992. – С. 196-201.
- Багряний І.** Публіцистика: Доповіді, статті, памфлети, рефлексії, есе. – К.: Смолоскип, 1996. – 856с.
- Багряний І.** Сад Гетсиманський: Роман. – К.: Дніпро, 1992. – 528 с.
- Багряний І.** Сад Гетсиманський: Роман. – К.: Час, 1991. – 512 с.
- Багряний І.** Сад Гетсиманський: Роман (Скорочено) //Хрестом. з укр. літ. (ХХ ст.): 10-11 кл. – К.: Укр Центр духовної культури, 1999. – С. 401-429.
- Багряний І.** Сад Гетсиманський: Уривки з роману //Живиця: Хрестоматія укр. літ. ХХ ст.: У 2 кн. – Кн. 2. – К.: Твім інтер, 1998. – С. 184-206.
- Багряний І.** Твори // Українське слово: Хрестоматія укр. літ-ри та літературної критики ХХ ст.: В 3-х кн.. – Кн 2. – К.: Рось, 1994. – С. 617-641.
- Багряний І.** Твори // Українське слово: Хрестоматія укр. літератури та літературної критики ХХ ст. В 4-х кн. – Кн. 3. – К.: Аконт, 2001. – С. 217-235.
- Багряний І.** Тигролови: Роман та оповідання. – К.: Молодь, 1991. – 264 с.: іл.
- Багряний І.** Тигролови: Роман; Морітурі: Повість. – К.: Наукова думка, 2000. – 368 с. - (Б-ка школяра).
- Багряний І.** Тигролови // Українська література: Стислий виклад змісту всіх творів за новою шкільною програмою. 10-11 кл. / Автори-упорядники Башкірова Ю.Г. та ін. - Харків: Веста:Ранок, 2007. - С. 420-459. – (Дайджест).
- Багряний І.** Тигролови (Уривки з роману) //Укр. літ.: Хрестоматія для 11 кл. – Донецьк: ВКФ „БАО”, 1999. – С. 410-492.
- Багряний І.** Тигролови: Роман. Огненне коло: Повісті. – К.: Укр. Письм., 1996. – 350 с.
- Багряний І.** Українська літ-ра й мистецтво під комуністичним московським терором: Публіцистика // Сучасність. – 1994. – № 11. – С.13-23.

Про життя і творчість І. Багряного

- Про відзначення 100-річчя від дня народження Івана Багряного: Указ Президента України від 15 вересня 2006 року № 755/2006 // Урядовий кур'єр. – 2006. – 20 вересня. – С.4.
- ХХ сторіччя української поезії. Антологія "Вітчизни". Іван Багряний // Вітчизна. – 2005. – № 1-2. – С.104-118.
- Андрусенко В.П. и др.** Иван Багряный. Роман "Человек бежит над пропастью" // В.П. Андрусенко и др. 50 знаменитых украинских книг. – Харьков: Фолио, 2004. – С. 301-312. – (100 знаменитых).

- Багряний Іван // Енциклопедія українознавства. Т. 1. – К., 1993. – С. 81.
- Багряний Іван // Універсальний довідник старшокласника, абітурієнта, студента: Довід. видання. – К.: Видавнича компанія "Воля", 2004. – С. 278.
- Багряний Іван // УСЕ. Універсальний Словник-Енциклопедія. – К.: Ірина, 1999. – С. 101.
- Бернадська Н.** Іван Багряний // Укр літ. ХХ ст.: Навч. посібник для старш. та вступн. до вищих навч. закл. – К.: Знання-Прес, 2006. – С.134.
- Бернадська Н.** Основні віхи життя і творчості І. Багряного // Укр літ. ХХ ст.: Навч. посібник для старш. та вступн. до вищих навч. закл. – К.: Знання-Прес, 2006. – С.135.
- Бернадська Н.** „Тигролови”, „Сад Гетсиманський” І. Багряного // Укр літ. ХХ ст.: Навч. посібник для старш. та вступн. до вищих навч. закл. – К.: Знання-Прес, 2006. – С.135-148.
- Братусь М.** Кольористичний епітет як ознака тоталітарної доби: За творами Івана Багряного // Дивослово. – 2001. - № 5. – С. 14-16.
- Васильченко Є.** На розтині часу: Іван Багряний // Київ. – 1997. - № 11-12. – С.121.
- Гусєва С.** Тема уроку „Тигролови” І. Багряного // Слово і час. – 1994. - № 6. – С. 61-65.
- Дзюба І.** Громадянська снага і політична прозорливість: До дня народження І. Багряного // Дивослово. – 1996. – № 10. – С. 3-9.
- Жулинський М.** Іван Багряний // Гроно нездоланих співців: Літ. портр. укр. письменників ХХ ст, твори яких увійшли до оновлених шк. програм: Навч. посібник для вчителів та учнів ст. класів серед. шк. – К.: Укр. письменник, 1997.– С. 240-255.
- Жулинський М.** Багряний Іван // М. Жулинський Слово і доля: Навч. посібник. – К.: Видавництво А.С.К., 2006. – С. 511-528.
- Іван Багряний // Історія української літератури ХХ ст.: У 2 кн. Кн 2. Ч. 1: 1940-ві-1950-ті роки: Навч. посібник. – К.: Либідь, 1994. – С. 244-252.
- Іван Багряний // Новий довідник: Укр. мова та література. – К.: ТОВ „Казка”, 2005. – С. 769-773.
- Іван Багряний (1906-1963) // Повернуті імена: Реком. бібліогр. покажчик. Вип 3. – С. 3-9.
- Іван Багряний // Укр. літ.: Хрестом. для 11 кл. – Донецьк: ВКФ „БАО”, 1999. – С. 409-410.
- Іван Багряний // Хрестом. з укр. літ. (ХХ ст.): 10-11 кл. – К.: Укр. центр духовної культури, 1999. – С. 401.
- Камінчук А.** Через терни Гетсиманського саду// Київ. – 1997. – № 2. – С. 150.
- Качуровський І.** „...І четвертий вимір сюжету”: Про творчість Івана Багряного // Літер. Україна. – 1995. - № 41-42. – С. 6.
- Ковальчук О.** „Ми є. Були. І будемо ми!”: Вивчення роману І. Багряного „Тигролови” // Дивослово. – 1999. - № 7. – С. 36-41.
- Ковальчук О.** Новітній українець у саду страждань: Образ головного героя роману І. Багряного „Сад Гетсиманський” // Дивослово. – 1997. - № 7. – С. 38.
- Коновал О.** Постать, якою треба пишатися: До 100-річчя від дня народження І. Багряного // Літературна Україна.- 2006.- 14 вересня.- С.7.
- Конончук Т.** Іван Багряний // Живиця: Хрестоматія укр. літ. ХХ ст.: У 2 кн. – Кн. 2. – К.: Твім інтер, 1998. – С.177-183.
- Лавриненко Ю.** Іван Багряний – політичний діяч і письменник // Укр. слово: Хрестоматія укр. літ-ри та літ. критики ХХ ст. – К., 1994. – Кн. 2. – С. 612-617.

- Мариненко Ю.** Воєнна проза Івана Багряного („Людина біжить над прірвою”, „Огненне коло”) // Дивослово. – 2001. - № 12. – С. 9-12.
- Марцинюк Т.** Людина на трагічному іспиті історії: На матеріалі художньої прози Івана Багряного // Вітчизна. – 1996. – № 7-8. – С. 120-122.
- Мельничук Г.** «Вічний бунтар»: Іван Багряний // Г. Мельничук 1000 незабутніх імен України. – К.: Школа, 2001. – С. 265-266. – (Серія «1000»).
- Миронець Н.** Слідчі справи Івана Багряного: За матеріалами архівів ДПУ-НКВС // Слово і час. – 1995. – № 5-6. – С. 62-70.
- Нестеренко П.** Овіяний романтикою героїзму: До 100-річчя від народження Івана Багряного // Урядовий кур'єр. – 2006. – 3 жовтня. – С. 12.
- Пресс-конференція з І. Багряним в Нью-Йорку 12-го грудня 1958 р. // Пам'ять століть. – 1998. – № 5. – С. 45.
- Свідчення І. Багряного: Слідчому Державного Політичного Управління т. Герсонському // Розбудова держави. – 1995. - № 2. – С. 16-29.
- Славинський М.** Той, хто діяв і творив на краю прірви: До 100-річчя від дня народження Івана Багряного // Віче. – 2006. – № 19-20. – С. 78.
- Слоньовська О** Анатомія національної української ідеї в „Огненному колі” І. Багряного: Міфічний аспект внутрішнього і зовнішнього ворога нації // Дивослово. – 2004. – № 1. – С. 5-13.
- Сомкіна К.М.** Той, що біг над прірвою...: До 100-річчя від дня народження І. Багряного // Календар знаменних і пам'ятних дат.- 2006.- № 4.- С.26-31.
- Череватенко Л.** „Вперед, сини народу, в кайдани закутого”!: До дня народження І. Багряного // Київ. – 1996. - № 1-2. – С. 119-124.
- Череватенко Л.** Уроки давньої полеміки: „Вінок сонетів” І. Багряного // Київ. – 1996. - № 7-8. – С. 127-130.
- Шугай О.** Голгофа Івана Багряного // Історичний календар. – 1997. – С. 235.
- Шугай О.** Іван Багряний: "Ходи тільки по лінії найбільшого опору - і ти пізнаєш світ": Напередодні 100-річчя від дня народження // Літературна Україна.- 2006.- 26 січня. - С.1,7. Закінч. в Літер. укр. - 2006. - 2 лютого.
- Шугай О.** Одиссея української людини, або витoki епічного мислення Івана Багряного // Пам'ять століть. – 1998. - № 5. – С. 2.
- Шугай О.** „Пам'ятай що й я з тобою...”: До дня народження Івана Багряного // Літературна Україна. – 1996. - № 15. – С. 4.
- Шугай О.** "...Своє завдання виконав": До 100-річчя від дня народження І. Багряного // Літературна Україна. - 2006. - 12 жовтня. - С.1,7.